

Matchguide Barn och Ungdom 2022

Uppdaterad: 220215

Matchguide för barn- och ungdomsfotboll/futsal i Göteborg

Klimatet och stämningen runt matchen och framförallt behandlingen av domaren hamnar ofta i fokus i dagens idrott. I många fall ärvs tveksamma beteenden från seniorer och elitidrotten ner i barn- och ungdomsfotbollen/futsalen där det istället bör handla om fostran och lärande av en god värdegrund och normer.

Det finns också en diskussion om vem matchen och fotbollen/futsalen tillhör; Är det barnen (spelarna) eller oss vuxna (ledare/föräldrar) och hur ser vi på domarens roll? Är det domaren som ansvarar för hur stämningen och upplevelsen runt matchen blir eller är det ett gemensamt ansvar för alla inblandade parter?

Till det positiva hör att under de senaste åren har synen på barn- och ungdomsidrott ändrats påtagligt, där vi gått från ett resultat- och prestationsfokus till en syn där lärande och positiva upplevelser står i centrum. Inte minst har införande av de nya nationella spelformerna för barn- och ungdomar samt att resultat och tabeller upp t.o.m. 12 år inte är tillåtna, satt barnen i centrum.

Är det viktigt att matchen är jämn och rättvis? Om vi tycker det så finns det en hel del vi kan göra för att uppnå det!

När vi spelar match vill vi att det skall bli den fest som det bör vara. Det finns då en hel del saker man bör tänka på! Detta har vi samlat i denna **Matchguide**.

Innehåll

Matchguide för barn- och ungdomsfotboll/futsal i Göteborg	2
Innehåll.....	3
Del 1 - Matchguide	4
Bakgrund	4
Matchguide.....	4
Del 2 – Allmänt	7
Hur ser vi på matchen?.....	7
Kommunikation.....	7
Spelordningsmöten.....	8
Rekommendationer om spelet.....	8
Spelformer och planens beskaffenhet	9
Del 3 – Klimatet runt våra matcher	10
Elitidrottens påverkan	10
Domarens roll.....	10
Nolltolerans	12
Domarfria matcher	13
Ledarens instruktioner under match	13
Att tacka för matchen	14
Grönt kort	14
Ledar- och föräldrautbildning	15
Föreningslyftet	15
Varning – känslig föräldraläsning	15
Match- och lagvärd.....	16
Fair Play-trappa	16
Del 4 – Jämna matcher	17
Anmälningsnivån på serien	17
Spelare från 1:a- och 2:a-lag	17
Dispenser: Överåriga spelare	18
Underåriga spelare.....	18
Positioner – vana och ovana.....	18
Avbytare och byten	19
Spelsystem, arbetssätt och principer	19

Del 1 - Matchguide

Bakgrund

Som ett komplement till Så Spelar vi-häftena har vi här samlat tips och förklaringar kring hur vi kan göra matchen så bra som möjligt. Dokumentet vänder sig till alla i barn- och ungdomsfotbollen/futsalen och inleds med tips indelade i tidsordning:

- Inför säsong
- Dagar innan match
- Innan matchen
- Under matchen
- Efter matchen

Därefter kommer avsnitt med fördjupningar uppdelat på tre huvudområden:

- Del 2 - Allmänt
- Del 3 - Klimatet runt våra matcher
- Del 4 - Jämna matcher

Matchguide

Innan säsongen:

Från och med 2019 har vi spelordningsmöten för alla åldersgrupper i seriespel på barn- och ungdomssidan där vi bland annat diskuterar matchklimat och jämna matcher. Från och med 2022 är spelordningsmötena obligatoriska.

För att göra matchen till den fest som den bör vara, finns det en del saker man bör tänka på i matchens närtid:

Dagar innan match:

- Prata med andra lagets ledare om styrkan på era lag så att förutsättningar för en jämn och utvecklande match

uppnås. Som ledare kan du påverka ditt lags slagstyrka på många olika sätt. Tänk speciellt på hur du använder:

- Anmälningsnivån på serien
- Spelarens förmågor och möjligheter
- Dispenser: Över- och underåriga spelare
- Positioner – vana och ovana
- Avbytare och byten
- Spelsystem, arbetssätt och principer
- Kontakta även domaren och gå igenom förutsättningarna för matchen.

Innan matchen:

- Hälsa på spelare, ledare och domare!
- Innan match samlas ledare, spelare och domare i mittcirkeln för att gå igenom det faktum att vi ihop skall se till att matchen blir en bra upplevelse. Det är vi tillsammans som bestämmer atmosfären kring matchen; ledare, spelare, åskådare och domare.
- Ledare och spelare står på ena långsidan, åskådare på andra.
- Hemmalaget ansvarar för att spelplanen följer angivna regler för den aktuella spelformen. Säkerställ speciellt att mål som inte används finns på behörigt avstånd från spelplanen så att ingen spelare kommer till skada.
- Ledarna och spelare är enhetligt klädd i föreningens färger.

Under matchen:

- Fair Play och Nolltolerans gäller! Här finner ni [kriterier](#) för det Gröna kortet (gäller 9-14 år).
- Respektera domarens och spelarnas prestationer.
- Vilka instruktionsmetoder ger en trevlig atmosfär på planen och är effektivast för utveckling och lärande?

Efter matchen

- Lagen och domaren tackar varandra för god match!

- Dela ut det Gröna kortet (gäller 9-14 år).
- Utvärdera och diskutera gärna matchen i efterhand utifrån att ta tillvara på erfarenheter och öka lärandet.
- Lagen ser till att det är rent och snyggt i och kring spelarbåsen och att man gjort en grovstädning i omklädningsrummet. Använd papperskorgarna. En bra tumregel kan vara att det ska vara lite snyggare när man lämnar planen än det var när man kom dit. En bra ledare tar ansvar för detta.
- Tänk på hur ni skriver eventuella matchreferat på era hemsidor. Det är fler än era egna spelare och föräldrar som läser dessa. Notera speciellt att det inte är tillåtet att redovisa matchresultat eller kora segrare för matcher upp t.o.m. 12 år.
- Avvikelse från Matchguiden rapporteras till GFF.

Del 2 - Allmänt

Hur ser vi på matchen?

Vad är meningen med att spela en match och vad vill vi få ut av den? Traditionellt svarar kanske många att matchen går ut på att vinna. Att vinna eller försöka vinna ingår ju för all del som en komponent i själva spelets grundförutsättningar; att försöka göra mål och samtidigt försöka hindra motståndaren att göra mål. Lyckas man väl så vinner man.

Vi menar dock att det finns andra delar som i ett mer holistiskt synsätt överskuggar detta. Vi tänker då i första hand på fostran och lärande! Fysiska aktiviteter med idrottens värdegrund som ledstjärna skapar sociala strukturer där individer mår bra och så småningom utvecklas till goda och trygga samhällsmedborgare. Det är **viktigt!**

Laget kan med fördel sätta upp utbildningsmål för matchen där fokus ligger på de moment som tränats på under veckan. Om laget t.ex. tränat på väggspel så vill man gärna se många väggspel under matchen. Ett annat mål som inte är direkt kopplat till resultatet är att försöka ha initiativet matchen och styra spelet. Det gör man ofta via ett större bollinnehav etc.

Kommunikation

Även om vi accepterar att vinna inte är det viktigaste så tycker många att en jämn match anses roligare och mer utvecklande för alla parter än en ojämn match. Hur gör vi då för att matchen skall bli jämn? Ja, det finns faktiskt en hel del saker vi kan göra! Den viktigaste är att vi (som ledare) delar synen om en jämn match och genom att prata med varandra före, under och efter matchen påverkar matchens förutsättningar för att bli jämn.

GFF strävar mot att skapa forum (Spelordningsmöten - se nedan, Workshopsutbildningar etc) där lagen och ledare får

träffas innan säsongen för att prata om nivåer och serieindelning och hur vi tillsammans skapar bästa möjliga förutsättningar för tävlingsspelet och matcherna. Att lära känna de andra lagens ledare och samarbeta ger goda förutsättningar för ett lyckat utfall.

Efter säsongen ges lagen möjlighet att fylla i en enkät där man utvärderar årets tävlingsspel. Vidare så sker kontinuerliga diskussioner mellan föreningens Föreningsutvecklare i Föreningslyftet om tävlingssystemets utformning och eventuella justeringar som behöver göras.

Spelordningsmöten

Från och med 2019 har vi spelordningsmöten för alla åldersgrupper i seriespel på barn- och ungdomssidan där vi bland annat diskuterar matchklimat och jämna matcher. Från och med 2022 är spelordningsmötena obligatoriska. Det innebär att minst en ledare per förening skall vara representerad men helst en per lag. Datum och information kommuniceras av GFF senast i början av januari.

Rekommendationer om spelet

Att spela "attraktiv och framtidsinriktad" fotboll/futsal gör upplevelsen av att spela fotboll/futsal roligare. Men vad är då attraktiv och framtidsinriktad fotboll/futsal? Ja, svaret är ju subjektivt och utgår från individens upplevelse som i sin tur är formad av dess historik, kultur och kunskap.

Dock finns det vissa inslag som de flesta uppfattar som positiva. Att ha initiativet, vara involverad och delaktig och styra matchutvecklingen och spelet är ofta positivt. I fotboll och futsal är det laget som har bollen (spelar anfallsspel) som sätter agendan och det försvarande laget (spelar försvarsspel) som anpassar sig efter det. Att ha ett passningsspel är inkluderande

och har man dessutom många aktioner (vilket de nya nationella spelformerna stimulerar) så kan det vara en bra utgångspunkt för en framtidsinriktad fotboll/futsal.

Att lära sig och att utvecklas är också en stark motivator och något som vi bör eftersträva när vi spelar match. Vill du ha hjälp med spelarnas lärande och utveckling kopplat till spelet och matchen kan du läsa mer om det under rubrikerna **Spelsystem** och **Allmänna principer för matchspel**.

Spelformer och planens beskaffenhet

Säkerställ att rätt spelform används. Du hittar mer information om detta i vår Tävlingsmatris, "Så spelar vi"-häften (båda på [GFF hemsida](#)) samt på [SvFF hemsida](#).

Del 3 – Klimatet runt våra matcher

Klimatet runt barn- och ungdomsidrotten och matcher upplevs på senare tid faktiskt ha blivit lite bättre. Det pågår en positiv utveckling där ledare och föräldrar är betydligt mer medvetna i hur man bör uppföra sig, där inte minst det faktum att resultatredovisning inte är tillåtet upp t.o.m. 12 år underlättar. Synen på matchen har helt enkelt blivit annorlunda och det är inte på liv och död.

Elitidrottens påverkan

Ett problem är att normen i elitidrott inte riktigt stämmer med normen för barn- och ungdomsidrott. Många barn och ungdomar har förebilder i elitidrotten och elitidrottarnas beteende efterliknas vid barnens och ungdomarnas eget idrottande. Detta gäller även synen på domaren samt åskådarnas uppträdande.

Detta är något vi tillsammans måste jobba med och förklara att elitidrotten inte vilar på samma normer och värdegrund som barn- och ungdomsidrotten.

Domarens roll

I Göteborg använder vi oss av Föreningsdomare upp till och med 12 år och därefter s.k. Distriktsdomare. Förenings- och distriktsdomare har olika utbildning och erfarenhet och därmed så skiljer även de förväntningar och den roll som domaren har vid en match.

Föreningsdomaren (som ofta är ung) är tillsatt av föreningen själv (hemmalaget) och övar sig på domarskapet med fokus på spelarnas regelefterlevnad och det som händer på planen. Ledarna är ansvariga för att domaren har en bra miljö (läs publiken och ledarnas uppträdande) att verka i.

Distriktsdomaren är tillsatt av Göteborgs Fotbollförbund och är dess representant på matchen med uppgiften att tillsammans med ledare, spelare och publik genomföra matchen på det sätt som föreningarna tillsammans fastställt i regelböcker och tävlingsbestämmelser.

Domarna är utbildade i att rapportera avvikelser och icke önskade beteenden till sin uppdragsgivare (Förening eller GFF). GFF har en Domarkonsulent som tar hand om distriktsdomarna. Vi uppmanar varje förening att ha en Domaransvarig som gör detsamma för sina Föreningsdomare.

Det är allas (spelare, ledare, domare och publik) gemensamma ansvar att matcherna genomförs på ett positivt och på förhand överenskommet sätt! Därmed sagt att uttalande som "Domarn, du måste ta tag i matchen" eller "Domaren blåste sönder matchen" tyder på en missuppfattning om den ansvarsfördelning som gäller.

För att skapa en god relation med domaren uppmuntrar vi till att:

- Kontakta domaren dagarna innan match och gå igenom förutsättningarna.
- Hälsa på och önska domaren välkommen innan match!
- Innan match samlas ledare, spelare och domare i mittcirkeln för att gå igenom hur vi ihop genomför matchen så det blir en bra upplevelse för alla inblandade.
- Under och efter matchen respekteras domarens insats.
- Efter matchen tackar alla domaren och varandra för god match.
- Vi ser till att dela ut det Gröna kortet (gäller 9-14 år).

Vi rekommenderar er att bjuda in en domare till laget eller föreningen för samtal och regelgenomgång. Detta bidrar till

ökad förståelse och därmed en bättre relation. Ta kontakt med GFF's Domarkonsulent för att lösa det praktiska.

Nolltolerans

I Göteborgsverksamheten tillämpar vi sedan många år tillbaka Nolltolerans. Nolltoleransen stipulerar bland annat följande situationer i samband med match och beivras av domare med:

Erinran:

Vid svordomar uttalade i positiv bemärkelse, ("djävla bra passning Lisa", eller "fan va snyggt skott Ahmed") kan det räcka med en erinran.

Varning:

Svordomar (ex. "fan och djävlar") i negativ bemärkelse som ropas ut högt så att många hör det. Från och med 13 år och upp till 15 år (16 år för pojkar) används korttidsutvisningar.

Grov utvisning:

Vid alla typer av hot (ex. "jag skall döda dig"), könsord eller uttryck såsom "hora", "bög".

Korttidsutvisningar:

Används i pojkfotbollen 13-16 år och flickfotbollen 13-15 år samt all ungdomsfutsal. Det innebär att ett gult kort resulterar i 5 minuters utvisning i fotbollen och 3 minuter i futsal. Straffet är dock personligt och en annan spelare får sättas in istället. Ledaren vars lag fått en spelare utvisad ansvarar för att hålla koll på utvisningstiden samt att prata med sin spelare och förklara det olämpliga i hans/hennes uppförande.

Domarfria matcher

Att spela utan domare ställer större krav på spelare och ledare att följa Fair Play och ta eget ansvar. Detta har provats i flera sammanhang, bl.a. under Integrations-sammandraget för 10-12-åringar, med mycket positiva utfall.

Ledarens instruktioner under match

Ledaren eller tränarens förhållningssätt under match är viktigt både för spelarna och för atmosfären på plan. Ledaren har till uppgift att hjälpa spelarna att lära sig hur man spelar. Vi tycker i detta sammanhang att det är viktigt att skilja på hur ledaren lär ut spelet på träning och match.

På träning har ledaren stora möjligheter att lära ut spelet. Allt utgår från spelet/matchen och ledaren äger metoderna.

Ledaren kan välja:

- Placering på planen
- Att spela med instruktion
- Att frysa och ge positiv feedback
- Att bryta ner i andra övningar
- Storlek på plan, antal spelare etc
- osv...

Alla dessa delar tränar man på under veckan för att sedan på tävlingsmatchen få chansen att "i verkligheten" få tillämpa sina kunskaper.

Under tävlingsmatchen har ledaren små möjligheter att påverka och bör låta spelarna äga matchen. Låt spelarna självständigt fatta beslut och lösa situationer som uppstår, utifrån att det premierar spelarens långsiktiga lärande. Det gör man bäst genom att hålla sig till positiv förstärkning, konkret och riktad uppmuntran, t.ex. "Bra att du gör dig spelbar Stina". Innan matchen, i pauserna och efter matchen har ledaren större möjlighet till dialog med spelarna. Framförallt i paus och efter

matchen uppmuntrar vi ledaren att låta spelarna själva reflektera genom öppna frågor och så kallad Guided Discovery.

Att tacka för matchen

Att tacka för matchen är en trevlig tradition som markerar att matchen är slut och de inblandade tar avsked och går vidare mot nya uppgifter i livet.

I barn- och ungdomsfotboll/futsal har det utvecklats en vana att tacka motståndarna och domaren för god match genom att högt ropa ut den egna föreningens initialer. Detta kan många gånger uppfattas som att man manifesterar det egna lagets styrka och sammanhållning snarare än motståndarnas.

Likadant så har det utvecklats en kultur inom senior- och juniorfotbollen där spelare och ledare endast tackar varandra individuellt med ett handslag och inte ställer upp kollektivt.

GFF rekommenderar att lagen tackar varandra kollektivt och på ett sätt som framhåller motståndare och domare.

Grönt kort

Grönt kort ska lyfta goda föredömen inom barn- och ungdomsfotbollen. Kortet delas ut av båda lagens ledare till en spelare i motståndarlaget som utmärkt sig på ett schysst sätt. I Göteborg delas det Gröna Kortet ut efter alla seriematcher i åldrarna 9-14 år.

Ibland delas det ut Grönt Kort utifrån fel kriterier. En spelare som har gjort en massa mål, gjort snygga räddningar eller släppt in många mål, får kortet. Tänk på att Grönt Kort handlar om Fair Play. Varje lag utser någon ansvarig för utdelandet av Grönt Kort. Informera den eller de som ska utse Grönt Kort-spelaren vilka kriterier som de ska tänka på. Kriterierna finns [här](#).

Vid en del matcher kan det ändå vara svårt att hitta någon som har utmärkt sig på ett schysst sätt eller som är vanligare, att alla är väldigt schyssta. Då kan man ta hjälp av motståndarnas ledare som vet vilka spelare som ofta brukar leva upp till Grönt Kort-kriterierna.

Ledar- och föräldrautbildning

På våra fotbollssammandrag för de yngsta så arbetar vi med information riktad mot ledare och föräldrar som förklarar fotbollens andemening och syfte. För att anmäla sitt lag i 3 mot 3 och 5 mot 5 så måste minst en ledare/åldersgrupp ha genomgått en obligatorisk Workshop för aktuell spelform i fotboll. För futsalen har vi samma obligatorium men enbart för 3 mot 3.

Föreningslyftet

Här träffas Föreningsutvecklare från våra föreningar och diskuterar fotbollens och futsalens genomförande samt tar upp eventuella incidenter som inträffat under matcher föreningarna emellan.

Varning – känslig föräldraläsning

Är en liten påminnelse till alla idrottsföräldrar om hur du bör uppträda i anslutning till ditt barns idrottande. Informationen har vissa likheter med domarens gula och röda kort och är lämplig att dela ut vid föräldramöten i klubben och då i första hand till föräldrar i barn och ungdomsidrotten. Foldern finns att hämta på GFFs kansli.

Match- och lagvärd

Göteborgs Fotbollförbund rekommenderar varje förening att i junior- och seniorfotbollen ha både match- och lagvärdar. Läs mer om detta i Matchguide Senior.

Fair Play-trappa

Fr.o.m. 2019 kommer en så kallad Fair Play-trappa att tillämpas i junior- och seniorfotbollen. Läs mer om detta i Matchguide Senior.

Del 4 – Jämna matcher

Jämna matcher upplevs av många som en viktig förutsättning för en lyckad match. Det finns en hel del vi kan göra för att uppnå det!

Anmälningnivån på serien

Vid anmälan till serien erbjuds olika nivåer. Dessa är till för att lag skall få möta lag med ungefär samma träningsbakgrund och slagstyrka. Var ärliga mot er själva och respektera andra lag genom att anmäla er till den nivå där det blir jämna matcher. Genom att anmäla sig i en alltför lätt nivå och därigenom vinna sina matcher (vilket många tycker är roligt) så skapar man också en mängd ojämna matcher!

Spelarens förmågor och möjligheter

Upp till 12 år har vi **Föreningsstyrka**, dvs. om föreningen har flera lag så måste dessa anmälas på samma nivå. Detta borgar för att undvika en uppdelning efter färdighetsnivå inom laget och skapar förutsättningar för alla att spela med alla.

Från 13 år gäller **Lagstyrka**, där lagen från samma förening kan anmäla sig på olika nivåer. Detta ger spelarna möjlighet att spela mot lag på olika nivåer och det ger också ledarna en större möjlighet att justera lagets styrka. Ju närmare lagens nivåer ligger desto större möjlighet är det att göra en dynamisk indelning vilket vi är något som vi starkt rekommenderar.

Om laget på den lägre nivån behöver numerär stöttning från den högre nivån föreslår vi att laget använder spelare från yngre åldersgruppen för att fylla på numerären och då samtidigt behålla lagets slagstyrka samt pratar med motståndarna så att de gör på samma sätt.

Dispenser: Överåriga spelare

Dispenser finns för att underlätta för mindre föreningar och lag att få ihop tillräckligt med spelare eller att låta spelare som av sociala skäl vill eller behöver spela med yngre göra det. Oftast gäller det spelare som är ett år äldre.

Ordet dispens indikerar en undantagssituation. Många gånger så används det dock mer regelmässigt och framför allt är det många som tyvärr använder det för att öka lagets slagstyrka.

Åtskilliga är de timmar vi ägnat åt att diskutera hur många dispenser vi skall ha i respektive ålder för att alla skall få ihop lag samtidigt som tillämpning av dispenser i många fall avviker från dess grundläggande intention. Lösning ligger inte i antalet dispenser utan att prata med varandra! Det är bl.a. därför vi skriver detta dokument.

Underåriga spelare

För att motverka åldersinflation i seriesystemet och ge unga spelare chansen att utvecklas i lugn och ro i rätt spelform med spelare på samma eller liknande fysiska nivå, så finns en begränsning i antalet underåriga spelare som får användas per match. Detta för att det oftast inte uppfattas som positivt att möta lag som, helt och hållet, är yngre än ens eget.

Om, å andra sidan, inte antalet spelare i laget räcker till kan man med fördel vända sig till åldersgruppen under. Detta är många gånger ett bra sätt att stimulera spelare och det skapar samarbete mellan åldersgrupperna i föreningen.

Positioner – vana och ovana

Genom att matcha spelare i vana och ovana positioner kan du påverka lagets slagstyrka. Det är självklart svårare att prestera i en ovan position, men många gånger mer lärorikt. Generellt bör

vi låta spelarna spela i flera olika positioner även om det påverkar lagets kortsiktiga prestation negativt!

Avbytare och byten

I Göteborgsfotbollen tillämpar vi speltidsgaranti. Den garanterar varje spelare att spela minst 2 av 3 eller 1 av 2 perioder/halvlekar.

Vissa spelare får dubblera i flera av föreningens lag. Dessa spelare kan potentiellt bytas av för att få till en jämnare match, på ett effektivt och direkt sätt. Detta resonemang bygger dock på att dessa spelare inte har problem med att få tillräckligt med speltid över en hel säsong.

Spelsystem, arbetssätt och principer

Spelarutbildning är långsiktig i sin natur. När du lär dig nya saker tar det en tid innan man behärskar dom. Detta kan ibland motverka att vi vill lära oss nya saker.

Att använda ett spelsystem som man behärskar gör ofta laget starkare i det korta perspektivet. Att prova ett nytt ger förmodligen mer på lång sikt. Liknande resonemang kan även appliceras på arbetssätt, principer och positioner (se ovan). T.ex kan en matchen där laget är överslägset må gott av att man ändrar arbetssätt i försvar från högt försvarspel till lågt försvarspel. Det ger ju motståndarna möjlighet att få spela lite mer anfallspel än vad annars vore fallet

